

3. Використовуйте фільтр спаму свого провайдера Інтернет-послуг або програми електронної пошти (якщо він є).

4. Використовуйте нову або родинну адресу електронної пошти для запитів в Інтернеті, форумів тощо.

5. Ніколи не пересилайте «ланцюгові» повідомлення електронної пошти. Видаляйте їх одразу після надходження.

Одержано 26.03.2019

УДК 616.89-008.441.33-085+615.212.7(477)

ВІКТОРІЯ ВІКТОРІВНА СЕЛЬСЬКА,

аспірант кафедри загальнотеоретичної юриспруденції

Національного університету «Одеська юридична академія»,

головний спеціаліст відділу уповноважених Голови з питань контролю

за дотриманням прав людини в поліцейській діяльності

Управління забезпечення прав людини Національної поліції України;

 <https://orcid.org/0000-0002-0647-2645>

ДОТРИМАННЯ ПРАВ КЛІЄНТІВ ПРОГРАМИ ЗАМІСНОЇ ПІДТРИМУВАЛЬНОЇ ТЕРАПІЇ (ЗПТ) У ПОЛІЦЕЙСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Національна поліція України (далі – поліція) – це центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку. (ч. 1 ст. 1 Закону України «Про Національну поліцію»).

Хоча забезпечення прав і свобод людини належить до одного з найголовніших завдань в діяльності поліції, проте аналіз результатів досліджень у сфері прав людини в Україні, а також звітів міжнародних та національних правозахисних організацій свідчить про те, що порушення прав та свобод людини з боку представників правоохоронних органів носить системний характер і залишаються досить поширеними в нашій державі.

Частіше за все, об'єктами таких порушень стають представники соціально вразливих верств населення. Під вразливістю ми розуміємо такий стан, за якого особа внаслідок фізичних, психологічних чи соціальних особливостей свого стану або обставин не зможе самостійно і в повній мірі захистити свої права. Розглянемо як приклад соціально вразливої групи – клієнтів програми замісної підтримувальної терапії (ЗПТ).

ЗПТ є визнаним у світі методом лікування споживачів ін'єкційних наркотиків (СІН), має на меті попередження розповсюдження ВІЛ/СНІДу серед представників уразливих груп, а також сприяє ресоціалізації СІН, поверненню їх до повноцінного життя у суспільстві. Для лікування ЗПТ використовують два види препарату – таблетовані метадон та бупренорфін. Починаючи з 2015 року запроваджена ЗПТ й рідкими формами метадону. (Інформація з сайту Міжнародного благодійного фонду «Альянс громадського здоров'я»)

Замісна підтримувальна терапія є ефективним способом фармакологічного лікування опіоїдної залежності. Науковцями доведено, що застосування цього методу зазвичай істотно скорочує вживання заборонених опіоїдів, знижує рівень злочинності та смертності внаслідок передозування. Водночас ЗПТ розглядається і як ефективний превентивний захід із попередження поширення ВІЛ-інфекції, адже зменшується кількість випадків поведінки з високим ризиком інфікування ВІЛ. Крім цього, згідно з правилами, які діють для учасників програм ЗПТ в Україні, вони мають регулярно проходити добровільне консультування та тестування на ВІЛ-інфекцію та діагностику туберкульозу. Ці заходи також можна віднести до превентивних щодо поширення соціально-небезпечних захворювань серед споживачів ін'єкційних наркотиків, що сприяє покращенню епідемічної ситуації загалом.

Згідно законодавства України, документів Всесвітньої організації охорони здоров'я, наркоманія – це хвороба, а тому позбавленню права на медичну допомогу осіб, хворих на наркоманію, притаманні всі ознаки дискримінації за ознакою стану здоров'я.

Згідно ст. 3 Конституції України – «людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю». Ч. 1 ст. 27

Конституції проголошує, що захист життя людини є обов'язком держави. Стаття 49 Конституції закріплює право кожного на охорону здоров'я та медичну допомогу.

Діяльність сайтів ЗПТ є звичним і поширеним явищем у багатьох цивілізованих країнах світу. В Україні впровадження ЗПТ було нормативно закріплено 22.10.2012 р. наказом № 821/937/1549/5/156 «Про затвердження Порядку взаємодії закладів охорони здоров'я, органів внутрішніх справ, слідчих ізоляторів і виправних центрів щодо забезпечення безперервності лікування препаратами замісної підтримувальної терапії» (спільний Наказ Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України, Державної служби з контролю за наркотиками).

Суть ЗПТ, відповідно до спільного наказу, полягає у щоденному, безперервному, довготривалому прийомі замісного препарату для лікування порушень, пов'язаних з уживанням екстракту макової соломки, героїну або інших опіоїдів. Незабезпечення правоохоронними органами хворого замісною терапією відповідно до призначення лікаря є незабезпеченням права на медичну допомогу, прирівнюється до катування, жорстокого поводження та очевидно становить порушення статті 3 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод.

Відповідно до п. 3.1 вищеназваного Наказу, органи внутрішніх справ повинні сприяти організації надання ЗПТ або проведення детоксикації адмінзатриманим. При отриманні від адмінзатриманих (з особою справи або особисто) інформації про стан здоров'я та необхідність прийому ЗПТ у Журналі обліку доставлених, відвідувачів та запрошених робиться відповідний запис (з фіксацією факту необхідності надання ЗПТ). Черговий протягом трьох годин повинен доповісти про перебування адмінзатриманих, які потребують отримання ЗПТ, начальникові ОВС та по телефону проінформувати про перебування адмінзатриманих, які потребують консультації лікаря-нарколога, керівника найближчого за місцезнаходженням ЗОЗ згідно з Переліком закладів охорони здоров'я, де впроваджена замісна підтримувальна терапія. Органи внутрішніх справ повинні сприяти організації надання ЗПТ або проведенню детоксикації затриманим, узятим під варту, адмінарештованим, які також перебувають в ІТТ. При отриманні під час первинного медичного огляду від затриманих, узятих під варту, адмінарештованих або з матеріалів особою справи інформації про стан здоров'я та необхідність прийому ЗПТ медичний працівник або черговий робить відповідні записи в Журналі первинного обстеження осіб, які поміщаються в ІТТ.

Найчастішим порушенням з боку працівників правоохоронних органів є саме незабезпечення безперервності лікування пацієнтів ЗПТ у разі обмеження їх волі, яке призводить до абстинентного синдрому та довготривалих фізичних та моральних страждань.

Висновок. Основною причиною порушень прав клієнтів програми ЗПТ зі сторони представників правоохоронних органів є недостатня проінформованість про дану програму, тому вбачається за необхідне проведення навчальної та роз'яснювальної роботи з особовим складом органів НПУ всіх рівнів та поширення методичних матеріалів з даної тематики, з метою забезпечення дотримання прав і свобод пацієнтів та запобігання стигматизації і дискримінації в майбутньому. Кількість осіб, які знаходяться на лікуванні в сайтах ЗПТ є значною і має тенденцію до зростання. Лише в Житомирській області, за останніми даними від ГО «Перспектива», станом на 2019 р. їх нараховується більше 400.

Список бібліографічних посилань

1. Про Національну поліцію : закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. *Офіційний вісник України*. 2015. № 63. Ст. 2075.
2. Альянс громадського здоров'я : сайт. URL: <http://aph.org.ua/uk/pro-nas/> (дата звернення: 24.03.2019).
3. Конституція України : закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
4. Про затвердження Порядку взаємодії закладів охорони здоров'я, органів внутрішніх справ, слідчих ізоляторів і виправних центрів щодо забезпечення безперервності лікування препаратами замісної підтримувальної терапії : наказ МОЗ України, МВС України, М-ва юстиції України, Держ. служби України з контролю за наркотиками від 22.10.2012 № 821/937/1549/5/156 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1868-12> (дата звернення: 24.03.2019).

Одержано 26.03.2019